

Farklılık, Hoşgörü ve Ak Parti İktidarı:

Gezi Parkı Sürecinin Düşündürdükleri

Bican Şahin

Doç. Dr. | Hacettepe Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

liberal düşünce, Yıl 18, Sayı 71, Yaz 2013, s. 161 - 169

Ülkemizde 27 Mayıs 2013 günü Taksim Gezi Parkı'nda başlayan toplumsal olaylarla ilgili çok şey yazılıp çok şey söylendi. Ben de bu süreci kendi perspektifimden yorumlamak üzere bu yazıyı kaleme alıyorum. Yazımda ilk olarak etnik, dinî, kültürel, ideolojik ve yaşam biçimi tercihinden kaynaklı farklılıkların barış içinde bir arada var olabilmesi için siyasi ve sosyal hoşgörü ilkesinin ve bununla ilişkili olarak devletin tarafsızlığının önemine işaret edeceğim. İkinci olarak, Ak Parti'nin 2002 yılında iktidara gelmesinden bu yana ortaya koyduğu icraatları bu perspektiften değerlendireceğim. Bu değerlendirmemde siyasi hoşgörü ve çoğulculuk açısından Ak Parti'nin kabaca 2002-2011 döneminde başarılı, 2011'den günümüze olan dönemde ise zayıf olmak üzere iki farklı performans gösterdiğini belirteceğim. Üçüncü olarak, Gezi Parkı olayları özelinde tartışmamı sürdüreceğim. Son olarak, toplumsal barışın tesis edilebilmesi için bundan sonra başta Ak Parti iktidarı olmak üzere özgürlükçü kesimlerin ne yapması gerektiği hakkındaki fikirlerimi belirterek yazımı tamamlayacağım.

Siyasi ve Sosyal Hoşgörü

Etnik, dinî, kültürel, ideolojik ve yaşam biçimi tercihinden kaynaklı farklılıklara yönelik verilebilecek en az üç farklı tepkinin olduğunu söyleyebiliriz. Bunlardan ilki, bu farklılıkları bir zenginlik kaynağı olarak gören "onaylama" tepkisi; ikincisi olumlu veya olumsuz bir yargılamayı içermeyen "kayıtsızlık" tepkisi; üçüncüsü de bu farklılıkları "onaylamama" durumudur.

İlk iki tepki yani onaylama ve kayıtsızlık tepkilerinin toplumsal barışın devamı açısından olumlu katkısının olduğunu söyleyebiliriz. Bu tepkilerin ilkinde farklılığa yönelik olumlu bir bakış açısının varlığı söz konusu olup, farklılığın varlığını tanımakla kalmayıp onu bizatihi yaşatmak için toplumun geri kalanından pozitif katkı yapmaya yönelik bir talebi de içerebilir. Çokkültürcülük politikalarının bu yaklaşımın bir tezahürü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İkinci tepki olan kayıtsızlık tepkisinde ise farklılık nesnesine yönelik olarak olumlu veya olumsuz bir değer yargısı var olmayıp farklılık nesnesinin kendi haline bırakılması söz konusudur.

Öte yandan, farklılık nesnesinin onaylanmaması halinde biri sosyal çatışma ve kaos diğeri toplumsal barışla sonuçlanabilecek iki farklı yolun izlenmesi ihtimali vardır. Farklılığı onaylamayan aktörün, bu farklılığı bastırma veya ortadan kaldırmaya yönelik eylemi toplumsal çatışma ve kaosa yol açarken; aktörün farklılık nesnesini onaylamamakla beraber onu bastırmak veya zor kullanarak engellemekten, ortadan kaldırmaktan kendini alıkoymasına ise toplumsal barışa yol verecektir. Onaylamama durumunda izlenecek bu ikinci yolun “hoşgörü” kavramına karşılık geldiğini söyleyebiliriz.

Evet, hoşgörü kavramı farklılık nesnelерinin onaylanmaması durumunda onları ortadan kaldırmaya yönelik politikaların yol açtığı sosyal çatışmanın engellenmesi için özellikle liberal düşünürler tarafından geliştirilmiş bir yaklaşımı ifade eder. Bu çerçevede hoşgören, ahlaken onaylamadığı, kendisini rahatsız eden bir farklılık nesnesini, elinde güç olduğu halde bastırmaktan kendisini alıkoyar. Hoşgörenin, elinde güç olduğu halde onaylamadığı bir şeyi bastırmaması “hoşgörü paradoksu” denen şeyi sunar. Bir kimse veya kurum neden elinde güç olduğu halde kendisini rahatsız eden bir farklılık nesnesini bastırma yoluna gitmez ki? Evet, bu bir paradokstur ve bu paradoksu aşmaya yönelik argümanlar hoşgörüyü savunma yolunda sunulmuş meşrulaştırma temelleridir. Bir kişi veya kurum, onaylamadığı, kendisini rahatsız eden bir farklılık nesnesini bastırmaktan daha fazla değer verdiği bir başka ilke nedeniyle kendini alıkoyar.

Hoşgörü kavramının geliştirildiği dönemde ilk başvuru temellendirmelerden birisi hoşgürsüzlüğün yüksek maliyetine dikkat çekmekteydi. Dinde reform hareketinin sonucu olarak Avrupa’da ortaya çıkan mezhep savaşlarında, siyasi iktidarlar kendi benimsedikleri Hristiyanlık anlayışı dışında kalanlara yani farklılıklara karşı hoşgürsüzlük göstermekteydi. Bunun neticesi kanlı iç savaşlar ve yüksek insani ve maddi kayıplar oluyordu. Bu olumsuz duruma bir çare bulmak arayışındaki John Locke gibi liberal siyaset teorisyenlerinin başvurdukları hoşgörü meşrulaştırmalarından bir tanesi hü-

kümdarın dikkatini hoşgörüsüzlüğün yüksek maliyetlerine çekmek olmuştur. Burada, hükümdar belli bir dinî inancı savunmaya devam etmekte ve fakat hoşgörüsüzlüğün yüksek maliyetlerini göz önüne alarak farklı inanışlara müsamaha göstermektedir. Bu fayda maliyet analizine dayalı hoşgörü savunusu ilerleyen dönemde hak temelli hoşgörü anlayışlarıyla desteklenmiştir. Buna göre, bir toplumda çoğunluğun ve/ya gücü elinde bulunduranların düşünce, inanış ve yaşam biçiminden farklı düşünce, inanış ve yaşam biçimlerine sahip kişi ve grupların bu farklılıklarına, bu farklılıkların öznelere insan haklarına sahip olmaları nedeniyle özgürlük sağlanmalıdır. Yani farklı dinî inanışlara sahip birey ve gruplara, din ve vicdan hürriyeti temelinde; farklı düşüncelere sahip kişilere düşünce ve ifade hürriyeti temelinde; farklı yaşam tercihlerine sahip bireylere genel olarak özgürlük ilkesi temelinde hoşgörü gösterilmelidir. Bu noktada artık devletin, belli bir iyi yaşam biçimini savunması ve diğerlerine hoşgörü göstermesinden değil ama tarafsızlık temelinde tüm yaşam biçimlerine eşit mesafede durmasından bahsetmek daha uygundur. Esasen, siyasal alanın laiklik ilkesi temelinde düzenlenmesi prensibi de devletin tüm farklılıklar karşısında tarafsız kalabilme arayışının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Buna siyasal hoşgörü adını verebiliriz. Siyasal hoşgörünün yerleştiği liberal demokrasilerde yaşayan bireyler çoğunluktan farklılaşan düşünce, inanç ve yaşama biçimlerini kamu otoritesi eliyle bastırılma endişesi olmadan tecrübe edebilirler. Hoşgörünün sınırı, söz konusu farklılıkların somut bireylerin haklarına tecavüz edip etmemesiyle belirlenir. Eğer bir bireyin eylemi, başka bir bireyin temel haklarına halel getiriyorsa bu durumda o eyleme sınırlama getirilebilir. Somut bireylerin temel haklarını elden almadığı sürece, bazı birey ve grupların düşünce, inanış ve yaşam biçimlerine, bunlar çoğunluğun düşünce, inanış ve yaşam biçiminden farklı olsa ve çoğunluk üyelerini rahatsız ediyor olsa bile müdahale edilemez, ayırmacılık yapılamaz.

Tabii, bu durum, toplumsal hayatta çoğunluktan farklılaşan bireylerin dışlanma, kınanma gibi hiçbir olumsuzluk yaşamayacakları anlamına gelmemektedir. Bireyler onaylamadıkları düşünce, inanış ve yaşam biçimlerine karşı bu farklılıkların öznelere özgürlüğünü elden almaya varmamak koşuluyla dışlama, kınama ve yalnızlaştırma gibi kimi sosyal yaptırımlarda bulunabilirler. Bu tavra sosyal hoşgörüsüzlük adını verebiliriz. Sosyal hoşgörüsüzlük özellikle küçük topluluklarda oldukça etkili olabilip, hoşgörüsüzlüğe maruz kalan açısından hayatı oldukça katlanılmaz hale getirebilir. Bu noktada, sosyal hoşgörüsüzlüğü gösterenlere yönelik olarak empati ilkesi çerçevesinde farklılıklara karşı daha hoşgörülü olma çağrısında bulunabiliriz. Tabii, sosyal hoşgörüsüzlüğe uğrayanların en büyük güvencesi gidebilecekleri al-

ternatif, daha büyük, daha kozmopolit yerlerin olmasıdır. Bu bağlamda, özel mülkiyete dayalı piyasa ekonomisinin varlığının da farklılıklara alternatif yaşam sahaları sunmanın etkin araçlarından birisi olduğunu ifade etmeliyiz.

Siyasi Hoşgörü Açısından Türkiye’de Durum

Günümüzdeki durumun siyasi hoşgörü açısından değerlendirilmesinin yapılabilmesi tarihsel süreçte nereden başladığımızın tespit edilmesiyle mümkündür. Bu bağlamda, Cumhuriyet’in kurucu ideolojisi olarak Kemalizm’in farklılıklar karşısında hoşgörülü bir tavrının olduğunu söylemek mümkün değildir. Kemalizm’in dayandığı üçlü sacayağı, etnik Türk milliyetçiliğine dayalı milliyetçilik; kıta Avrupası’nın dinin devlet tarafından kontrolü esasına dayalı katı laiklik ve son olarak siyasi ve ekonomik alanda bireye karşı devleti öne çıkaran devletçilik ayaklarından oluşmaktadır. Bu ideolojinin ulaşmak istediği sonuç, ülkesi ve milletiyle bütünleşmiş, homojen bir ulus-devlet yaratmaktı. Bu doğrultuda farklılıkların törpülenmesi Cumhuriyet elitinin birinci önceliği olmuştur. Kemalizm’in din ve vicdan özgürlüğünü esas alan Anglo-Sakson laiklik modeli yerine devletin dinî kontrol altında tutması esasına dayalı kıta Avrupası laiklik anlayışını benimsemesi neticesinde mağdur ettiği, bir başka deyişle hoşgürsüzlük gösterdiği gruplar arasında, Sünni, Alevi ve gayr-ı Müslim tüm dindar vatandaşlar yer almaktadır. Öte yandan Kemalizm’in etnik Türk milliyetçiliği esasına dayalı milliyetçilik anlayışı Kürtleri ve gayr-ı Müslim vatandaşları mağdur etmiştir. Son olarak, birey karşısında devleti yücelten devletçilik anlayışı devlet eliti dışında kalan tüm vatandaşları mağdur etmiştir.

Bu siyasi hoşgürsüzlük 14 Mayıs 1950 tarihinde demokrasiye geçişle birlikte kısmen azalmakla beraber tamamıyla ortadan kalkmamış, 27 Mayıs 1960 Darbesi ile devlet ideolojisi restore edilmiş ve böylece siyasi hoşgürsüzlük tahkim edilmiştir. Darbeyi gerçekleştiren askerler, demokrasiye geçildikten sonra da seçimlerle işbaşına gelen hükümetlerin ideolojileri her ne olursa olsun Kemalizm’in belirtilen esaslarının her daim hâkim olmasını sağlayacak askeri ve sivil unsurları olan bir vesayet rejimini dizayn etmişlerdir. Bu rejim, 1960 yılından itibaren 1971 ve 1980 yılında olduğu gibi bazen doğrudan müdahalelerle bazen de 28 Şubat sürecinde olduğu gibi dolaylı müdahalelerle resmi ideolojinin devamlılığını sağlamıştır.

Bu vesayet rejiminin temellerinin özellikle Turgut Özal’ın liderliğindeki Anavatan Partisi (ANAP)’nin ekonomi ve dış politika alanında gerçekleştirdiği reformlarla sarsıldığını söyleyebiliriz. Özal’ın ekonomi alanında gerçekleştirdiği piyasacı reformların, devlet iktidarından bağımsız ve ondan farklı

düşünebilen bir burjuvazinin ortaya çıkmasına ve daha fazla özgürlük ve demokrasi talep eden orta sınıfların genişlemesine imkân sağladığını söyleyebiliriz. Yine dış politika alanında Batı dünyası ile bütünleşme doğrultusunda AB'ye tam üyelik başvurusunun yapılması ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne bireysel başvurusunun önünün açılması Türkiye'de geriye döndürülemez bir liberal demokrasi inşa serüveninin başlangıcına işaret ediyordu.

Ak Partili Yıllar

80'li yıllara damgasını vuran Özal politikalarının vesayet rejiminde yarattığı tahribat 90'lı yılların ikinci yarısında gerçekleşen 28 Şubat süreci ile kısmen onarılmıştır. Resmi ideolojiyle uyumlu olmayan siyasi aktör ve çevreler medya manipülasyonları ve mahkeme kararları ile tasfiye edilmeye çalışılmıştır. Bu çabalar sonuç vermiş gibi de gözükmiştir. Ta ki 3 Kasım 2002 seçimlerine kadar. Bu seçimlerde sürpriz bir şekilde Ak Parti tek başına iktidara gelmiştir. Ak Parti, içinden doğduğu Milli Görüş çizgisinden önemli farklılıklar göstermektedir. Necmettin Erbakan'ın kurucusu ve lideri olduğu Milli Görüş Hareketi ekonomi alanında devlet güdümünde ağır sanayi hamlesi yapmayı hedefleyen içe kapanmacı bir ekonomi politikasını benimsiyor, özel mülkiyet ve serbest girişimciliğe dayalı piyasa ekonomisine soğuk bakıyordu. Milli Görüş, dış politika alanında emperyalizm ile özdeşleştiği Batı ile olan ilişkilerde mesafeli ve ufkunu Müslüman dünya ile sınırlandıran Üçüncü Dünyacı bir duruşa sahipti. Buna karşılık, Necmettin Erbakan'ın liderliğine muhalefet eden Recep Tayyip Erdoğan, Abdullah Gül ve Bülent Arınç gibi siyasetçiler tarafından kurulan Ak Parti, ekonomi alanında piyasa ekonomisini benimseyen, dış politikada da Batıyla işbirliğine önem veren bir çizgi takip etmiştir. Bu doğrultuda, Ak Parti AB ile olan ilişkilere özel bir önem atfetmiş ve özellikle demokratikleşme alanında iktidardaki ilk üç yıllık icratlarıyla 2005 yılında tam üyelik müzakerelerinin başlatılmasını sağlamıştır. Ak Parti'nin bu reformist kimliği onun liberal entelektüellerin desteğini kazanmasını sağlamıştır. Ak Parti bir yandan ekonomide popülizme kaçmadan piyasa ekonomisini kurumlarını çalıştırarak ekonomik başarıyı bir yandan da özellikle AB'ye erişim hedefi doğrultusunda yaptığı demokratikleşme hamleleriyle siyasi alanda başarıyı elde ederek 2007 seçimlerine oy tabanını genişleterek girdi. 2007 seçimlerinden de zaferle ayrılan Ak Parti'nin iktidardaki ikinci dönemi vesayet rejimi ile yüzleşme ile geçti. İlk beş yıllık iktidarında, vesayet rejimi karşısında yerini dış dünyanın da desteği ile sağlamlaştıran Ak Parti, 2007 yılından sonraki ikinci döneminde öncelikle vesayet rejiminin askeri ayağının sonrasında da yargı bürokrasisi içindeki ayağının üzerine gitti. Bu bağlamda, Ergenekon ve Balyoz Davaları vesayet rejiminin tasfiyesi için

kritik kırılma noktalarını oluşturdular. Son olarak 12 Eylül 2010 reformuyla vesayet rejiminin yargı bürokrasi içerisinde kurduğu kapalı devre sistem büyük oranda tasfiye edildi.

Şimdi denilebilir ki, özellikle 2007-2011 arasında Türkiye’de siyasi hoşgörüsüzlüğün kaynağı resmi ideolojinin bekasını sağlayan vesayet rejimi büyük oranda tasfiye edilmiştir. Bu noktadan sonra resmi ideolojinin hoşgörüsüzlük gösterdiği kesimlerin mağduriyetlerinin giderilmesi için ciddi bir engel kalmamıştır. Nitekim Ak Parti kendi tabanını da oluşturan dindar Sünni kesimlerin başörtüsü, üniversite sınavı katsayı problemi, imam hatip liseleri orta kısımlarının kapalı olması, vicdani kabullerinden dolayı ordu-dan uzaklaştırma gibi mağduriyetlerini gidermiştir. Ancak resmi ideolojinin hoşgörüsüzlüğüne uğramış olan diğer kesimlerden Kürtler, Aleviler, gayr-ı Müslimlerin mağduriyetleri halen orta yerde durmaktadır. Bu noktada, Kürtlerin sorunlarını giderme konusunda Barış/Çözüm Süreci adı altında cesur bir inisiyatifi Hükümet’in almış olduğunu belirtmeliyiz. Ancak, bu konuda henüz somut bir çözüm haritası ortaya konmamıştır. Yine Alevilerle ilgili zaman zaman ümit verici bazı sinyaller verse de Hükümet bu konuda da henüz somut adım atmamıştır. Gayr-ı Müslimlerin mağduriyetleri de büyük oranda devam etmektedir.

Hükümet’in özellikle 2011 genel seçimlerinden sonra çizdiği tablo liberal-muhafazakâr, reformist bir tablo olmaktan çok milliyetçi-muhafazakâr ve devletçi, statükocu bir tablo olmaya yüz tutmuştur. Hükümet ilk iki dönemde liberallerle ittifak yapmasını, demokratik dış dünyanın desteğini almasını sağlayan ve hem kendi seçmenlerinin hem de diğer vatandaşların özgürlük alanını genişleten politikalara devam etmek yerine, kendi dünya görüşünü ve iktidarını tahkim etmeye yönelik politikalara ağırlık verir olmuştur.

2011 genel seçimlerinden bu yana kamuoyunu meşgul eden konu başlıklarına şöyle bir baktığımızda kürtaj meselesi, faiz karşıtı söylem, başkanlık rejimi, alkol satışı sınırlamaları gibi meseleleri görmekteyiz. Bu başlıkların bireylerin özgürlük alanlarını genişletmekten çok kısıtlamaya hizmet eden başlıklar olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.¹ Türkiye’nin temel özgürlük meseleleri dururken Ak Parti iktidarının bu meselelere ağırlık vermesini, önceliği Türkiye’yi özgür bir ülke haline getirmekten çok siyasi yollarla kendi dünya görüşünü pekiştirmeye verdiği düşünülmesine yol açmaktadır. Nitekim, Ak Parti İstanbul İl Başkanı Aziz Babuşçu’nun yakın geçmişte verdiği bir demeçte “geçtiğimiz on yılda şartlar icabı liberallerle bir ittifak

¹ Başkanlık rejimi tartışması bu durumun bir istisnası olarak görülebilir. Başkanlık rejimi zorunlu olarak özgürlükleri daraltmak durumunda değildir. Başkanlık rejimi de parlamenter rejim gibi pekâlâ özgürlüklerle uyumlu olabilir. Burada daha çok Başbakan Tayyip Erdoğan’ın kişisel iktidarını güçlendirme arayışından bahsetmek söz konusu olabilir.

içerisindeydik. Bundan sonra herkes kendi yoluna gidecek. Gelecek dönem bir inşa dönemi olacaktır” mealindeki sözleri Ak Parti’nin hedef olarak kendisine Türkiye’yi dindar olan olmayan herkes için daha özgür bir yer haline getirmekten ziyade daha dindar bir yer haline getirmeyi seçtiğini düşündürmektedir. Yine Başbakan Tayyip Erdoğan’ın “dindar nesiller yetiştireceğiz”, “kafası kıyak gençlik istemiyoruz” türünden söylemleri belli bir yaşam tarzının devlet politikası haline getirilmeye çalışıldığına işaret etmektedir. Tabii ki bu durum devletin tarafsızlığı ile çelişmektedir. Bu aynı zamanda özellikle daha seküler yaşam tarzlarına yönelik siyasi hoşgörünün sınırlarının daraltıldığı anlamına gelmektedir. Liberal bir perspektiften yaşam tarzlarını savunmak, desteklemek veya engellemek devletin işi olamaz. Yaşam tarzlarını savunmak, geliştirmek sivil toplumda bireylerin, onların gönüllülük temelinde kurduğu derneklerin, cemaatlerin işidir. Devletin temel görevi, farklı yaşam tarzları arasında barışçıl bir arada var olmanın ortamını sağlamak, bu farklı yaşam tarzlarını benimsemiş bireylerin başta vicdan özgürlükleri olmak üzere temel haklarını korumaktır.

Gezi Parkı Süreci

27 Mayıs 2013 günü başlayan Gezi Parkı Süreci’nin bu arka plan göz önüne alınarak değerlendirilmesi yerinde olur. Bu tarihte Taksim Gezi Parkı’na yapılmak istenen alışveriş merkezinin inşasına başlamak üzere Park’a giren iş makineleri ve çalışanlara bir grup çevrecinin karşı koymasına şahit oluyoruz. BDP milletvekili Sırrı Süreyya Önder’in öne çıktığı bu protesto eylemine İstanbul polislerinin orantısız güç kullanarak müdahale etmesi olayları dışarıdan takip eden ve belki de pek te çevreci kayguları olmayan üçüncü şahısların çevrecilerle empati yaparak eylemlerine destek vermesine yol açtı. Pek tabii ki, bu desteğin yoğunluğunu arttıran şey Hükümet’in, yukarıda açıklamaya çalıştığım, son dönemlerde takındığı siyasi hoşgörüden uzak, kendi değerlerini paylaşmayan kişileri aşağılayıcı, dışlayıcı, ötekileştirici tavrı olmuştur. Olayların hemen öncesinde alkol sınırlamalarına ilişkin yasal düzenlemelelerin yapılması sürecinde Başbakan’ın kullandığı “iki ayyaş” ifadesi, alkol kullanan herkesin alkolik olduğu beyanattı, İstanbul Boğazı’na yapılacak üçüncü köprüye Alevi vatandaşların tarihsel bilincinde olumsuz bir yeri olan Yavuz Sultan Selim isminin verilmesi ve buna yönelik tepkilere kayıtsız kalınması Hükümet’e yönelik tepkiselliği arttırmıştır. Protestolar bir kez başladıktan sonra polis eylemcilere yönelik orantısız güç kullanımı bir sarmal etkisiyle eylemlere katılımı daha da teşvik etmiştir.

Tabii bu noktada, eylemlere tüm katılanların Hükümet'in ötekileştirici, siyasi hoşgörünün alanını daraltıcı politikalarını protesto etmek amacıyla olmadığını belirtmeliyiz. Eylemlere vesayet rejiminin devamını arzu eden, Kürt sorununun çözümüne karşı çıkan, dindarların mağduriyetlerinin çözülmesini istemeyen, AK Parti iktidarına en başından beri kategorik olarak karşı duran kesimler de katıldı. Ama bu kişi ve grupların eylemlere katılması, eylemlerin meşruiyetini ortadan kaldırmaz. Hükümet'in eylemlerin çıkmasına ve çığ gibi büyümesine yol açan nedenleri anlamaya çalışmak yerine, ulusalcı kesimlerden duymaya alışık olduğumuz faiz lobisi, derin devletin oyunu gibi komplo teorileriyle iğneyi kendine batırmaktan kaçınması da başka bir talihsizlik olmuştur. Bu tavır, olanlardan ders alınmaması ve ileride benzer süreçlerin yeniden yaşanması gibi olumsuz bir sonuç doğurabilir.

Burada belirtilmesi gereken önemli bir husus da Hükümet'in son dönemde siyasi hoşgörü alanını daraltıcı eylemlerde bulunmakla birlikte demokratik meşruiyetini koruduğudur. Hükümet yanlış politikalar uygulamaktadır ancak bunlar onun siyaset dışı yollarla alaşağı edilmesini meşrulaştırmaz. Protesto eylemlerine katılanların bir kısmı Hükümet'e sadece özgürlük alanlarını kısıtlamaması mesajını vermek istiyor olabilir. Bir kısmı da hükümeti istifaya zorlamak istiyor olabilir. Kanımca ortada Hükümet'in istifasını gerektiren bir durum yoktur. Ancak Hükümet'in ciddi bir özeleştirme yapmasını gerektiren bir durum vardır. Hükümet, görevlerini kötüye kullanarak veya yaptıkları hatalar nedeniyle olayların bu noktaya gelmesine yol açan kamu görevlilerinden hesap sormalıdır. Aynı şekilde, gösteriler sırasında özel bireylerin vücut bütünlüğüne ve mülkiyetine ve kamu malına bilerek zarar vermiş kişilerin hukuk önüne çıkarılması gerekir.

Sonuç

Bu yazıda etnik, dinî, kültürel, ideolojik ve yaşam tercihinine ilişkin farklılıkların bir arada barış içerisinde var olabilmesinin ön koşulunun kamusal alanda siyasi hoşgörü prensibinin benimsenmesiyle mümkün olduğu ileri sürüldü. Bu prensibin doğal sonucu, devletin farklı yaşam tercihleri karşısında tarafsızlığı benimsemesidir. Bu perspektiften Cumhuriyet tarihine baktığımızda, devletin resmi ideolojisi olarak Kemalizm'in farklılıklar karşısında siyasi hoşgöründen uzak bir tavır sergilediği tespit edilir. Bu ideolojiyi koruyan ve devamlılığını sağlayan mekanizmaya vesayet rejimi adı verilmektedir ve bu rejim Ak Parti iktidarının özellikle 2007-2011 yılları arasındaki dönemde büyük oranda tasfiye edilmiştir. Artık, resmi ideolojinin yarattığı mağduriyetleri gidermenin önünde ciddi bir engel bulunmamaktadır. Bununla

beraber, Ak Parti kendi tabanını oluşturan dindar Sünni Müslümanların sorunlarını büyük ölçüde giderirken, Kürtler, Aleviler ve gayr-ı Müslimlerin sorunlarına henüz kalıcı bir çözüm getirmemiştir. Bunlara ilave olarak, özellikle 2011 genel seçimlerinden bu tarafa Ak Parti evrensel özgürlük idealinden uzaklaşarak kendi dünya görüşüne referansla kamu politikalarına yön vermeye başlamıştır. Bu durum özellikle seküler yaşam tarzını benimsemiş bireylere yönelik siyasi hoşgörünün alanını daraltmıştır. Gezi Parkı olayları bu kontekstte değerlendirilmelidir. Türkiye'nin önünde çözüm bekleyen çok önemli sorunları vardır. Bu sorunlar özgürlükçü, demokrat çevrelerin bölünmesi ile değil ancak birleşmesi ile çözülebilir. Bu noktada Ak Parti'nin sorumlu davranarak, özgürlükçü politikalara yeniden sarılıp siyasi hoşgörü alanını genişletmesi gerekir. Özgürlükçü bireylerin de yapması gereken Ak Parti'yi özgürlükçülükten uzaklaştığı anlarda eleştirmek, ona muhalefet etmek ve fakat Ak Parti'nin özgürlüklerin alanını genişletme yolundaki girişimlerine de ulusalcı çevrelerin yaptığı gibi sırf bunlar Ak Parti'den geldiği için engel olmayıp destek vermektir.